

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

O'quv ishlar bo'yicha prorektor

T. G. Sharipov

2024.11.08

MOLIYA

FANI BO'YICHA

SILLABUSI

(Sirtqi va ikkinchi ta'lim shakli uchun)

Bilim sohasi:	400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohas:	410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	60310100 - Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
	60411700 - Logistika (yo'nalishlar bo'yicha)
	60310400- Iqtisodiy xavfsizlik

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI

Sirtqi ta'lim bo'limi

60310100 - Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha),

60411700 - Logistika (yo'nalishlar bo'yicha)

60310400- Iqtisodiy xavfsizlik

Fan nomi:	MOLIYA
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	FINAN8(FINANC16)
Yil:	3
Semestr:	5
Ta'lim shakli:	Sirtqi va ikkinchi ta'lim
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	14
Amaliy mashg'ulotlar	14
Laboratoriya mashg'ulotlar	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	152
Kredit miqdori	6
Baholash shakli:	yozma
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	"Moliya" fanining asosiy maqsadi talabalarda moliya, moliyaviy siyosat, moliyaviy munosabatlar, pul oqimlari harakati, moliyaviy boshqaruv, moliyaviy yangiliklar, pulning davriy qiymati va pul oqimlarining diskontli tahlili, moliyaviy hisobotlar, davlat va nodavlat moliyaviy muassasalarning moliyaviy faoliyati, moliyaviy risklar, startaplarni moliyalashtirish, moliyaviy nazoratni tashkil asoslari, sug'urta va boshqa shu kabi moliyaviy tushunchalar bo'yicha yo'nalishga mos bilim, ko'nikma va malaka shakllantirish hisoblanadi.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1	Ekonometrika (MTE1114)
2	Iqtisodiyot nazariyasi (ECONOM6)
3	Mikroiqtisodiyot (MICROE6)
4	Makroiqtisodiyot (MAKROEC6)

Ta'lim natijalari (TN)

Bilimlar jixatidan:	
TN1	moliya sohasidagi xodimlariga qo'yiladigan kasbiy talablar;
TN2	moliya tizimi faoliyatida axborot-kommunikatsion texnologiyalarning o'rni;
TN3	moliyaning mohiyati, funksiyalari va vazifalari;
TN4	moliya tizimining tarkibi;
TN5	moliyaviy qarorlarning farqli jihatlari;
TN6	moliyaviy siyosat va uning tarkibiy qismlari;
TN7	moliyaviy boshqaruv haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi</i> ;
Ko'nikma jixatidan:	
TN8	moliya tizimida sug'urta munosabatlarini takomillashtirish;
TN9	moliyaviy risklarning mohiyati va ularning turlari;
TN10	kichik biznes moliyasining o'ziga xos xususiyatlari;
TN11	startaplarni moliyalashtirish;
TN12	moliyaviy hisobot: mazmuni, vazifalari va turlari;
TN13	xalqaro moliya munosabatlarini;
TN14	xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning moliyaviy resurslari;
TN15	asosiy va aylanma kapital doiraviy aylanishning moliyaviy jihatlari;
TN16	moliyaviy nazoratni tashkil etish asoslari;
TN17	moliyaviy risklar nazariyasi;
TN18	xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning ishlab chiqarish chiqimlari, foydasi va rentabelligini hisoblash va amaliyotda qo'llash <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak</i> .

Fan mazmuni		
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza(M)		Soatlar
M1	Moliyaning mohiyati va funksiyalari	2
M2	Moliya tizimi	2
M3	Davlat byudjeti	2
M4	Moliyaviy siyosat	2
M5	Moliyaviy boshqaruv	2
M6	Moliyaviy rejalashtirish va tartibga solish	2
M7	Moliyaviy nazorat	2
JAMI		14

Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (A)		
Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (A)		Soatlar
A1	Moliyaning mohiyati va funksiyalari	2
A2	Moliya tizimi	2
A3	Davlat byudjeti	2
A4	Moliyaviy siyosat	2

A5	Moliyaviy boshqaruv	2
A6	Moliyaviy rejalashtirish va tartibga solish	2
A7	Moliyaviy nazorat	2
	JAMI	14

No	Mustaqil ta'lim (MT)	Ajratilgan soat
MT1	Moliyaning mohiyati va funksiyalari mazmuni	4
MT2	Amalda moliya va davlatning vujudga kelish tarixi	4
MT3	Moliya tizimining tarkibiy tuzilmasi	4
MT4	Davlat moliyasi mohiyati va ahamiyati	4
MT5	Davlat byudjetining mazmun mohiyati	4
MT6	Moliyaviy tizim funksiyalari va ularning evolyutsiyasining rivojlanish bosqichlari	4
MT7	Moliyaviy qarorlarning mazmun, mohiyati	4
MT8	Moliyaviy siyosatning mohiyati	4
MT9	Moliyaviy siyosatning tarkibiy qismlarini o'ziga xos xususiyatlari	4
MT10	Moliyaviy boshqaruvni amalga oshirish yullari	4
MT11	Moliyaviy rejalashtirish va tartibga solishni takomillashtirish	4
MT12	Moliyaviy nazoratni mazmun, mohiyati	4
MT13	Moliyaviy risklarning turlari	4
MT14	Moliya nazariyalarini shakllanishi va olimlarning iqtisodiy qarashlari	4
MT15	Amalda moliyaviy infratuzilmaning shakllanishi	4
MT16	Moliyaviy innovatsiyalar va texnologiyalarning rivojlanish bosqichlari	4
MT17	Moliyaviy bozorlarning mohiyati	4
MT18	Moliyaviy bozor stavkalarini shakllantirish yo'llari	4
MT19	Moliyaviy vositachilar faoliyatini rivojlantirish yullari	4
MT20	Moliyaviy oqimlar xolati taxlili	4
MT21	Moliyaviy muassasalar faoliyati taxlili	4
MT22	Pulning davriy qiymati va pul oqimlarining diskontli tahlilini amalga oshirish yullari	4
MT23	Xo'jalik yurituvchi sub'ektlar moliyasini mohiyati va funksiyalari	4
MT24	Korxonalar moliyasini boshqarishning zamonaviy yullari	4
MT25	Korporativ moliyani rivojlantirish yo'nalishlari va takomillashtirish	4
MT26	Raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar moliyaviy barqarorligining tahlili	4
MT27	Rivojlanish davrida xo'jalik yurituvchi sub'ektlarni moliyaviy resurslari va kapital taxlili	4

MT28	Raqamli iqtisodiyot sharoitida asosiy kapital doiraviy aylanishning moliyaviy jihatlarini	4
MT29	Aylanma kapital doiraviy aylanishning moliyaviy jihatlarini o'ziga xos xususiyatlari	4
MT30	Xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning harajatlari taxlili	4
MT31	Xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning foydasi va rentabelligini taxlil etish yullari	4
MT32	Moliyaviy hisobot: mazmuni, funksiyalari va turlarini o'ziga xos xususiyatlari	4
MT33	Raqamli iqtisodiyot sharoitida investitsion dasturlarni moliyalashtirish yullari	2
MT34	Investitsion baholash usullarini o'ziga xos xususiyatlari	2
MT35	Moliya va investitsion portfelni shakllantirish yullari	2
MT36	Kichik biznes moliyasi mohiyati va mazmuni	2
MT37	Zamonaviy startaplarni moliyalashtirish yuluri	2
MT38	Davlat kreditini o'ziga xos jihatlarini	2
MT39	Globalashuv sharoitida sug'urtaning mohiyati	2
MT40	Mamlakatda ijtimoiy soha moliyasini takomillashtirish yullari	2
MT41	Uy xo'jaliklari moliyasini takomillashtirish yullari	2
MT42	Xalqaro moliyaning mamlakat taraqqiyotidagi roli	2
MT43	O'zbekistonda Islom moliyasini rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan islohatlar	2
MT44	Mamlakatimizda raqamli moliyani rivojlantirish va kripto-birjalar faoliyatini tashkil etish masalalari	2
	JAMI:	152

Asosiy adabiyotlar	
1	Боди З., Мертон Р. Финансы. Учебник. Пер. с англ. – М.: "Вильямс", 2007.
2	Malikov T., Olimjonov O. Moliya. Darslik. – T.: "Iqtisod-moliya", 2019. - 920 b.
3	Malikov T. Moliya. O'quv qo'llanma. – T.: "Iqtisod-moliya", 2018. -274 b.
4	T.S.Malikov. Moliya: amaliy jihatlar. (O'quv qo'llanma). – T.: «Nihol print» OK, 2022. – 372 b.
5	Zaynalov J.R., Xusanov B.Sh., Aliyeva S.S., Latipova Sh.M. Davlat byudjeti. O'quv qo'llanma. – Toshkent: "Iqtisod-Moliya", 2021. 316 b.
6	Nurmuhammedova B.I., Hamdamov Sh.X. Davlat moliyasi. Darslik. – T.: "Iqtisod-Moliya", 2021. 436 b.
7	Финансы: учебник / Ю. С. Долганова, Н. Ю. Исакова, Н. А. Истомина [и др.]; под общ. ред. канд. экон. наук, доц. Н. Ю. Исаковой; Мин-во обр. и науки РФ. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2019. – 336 с.
8	Zaynalov J.R., Aliyeva S.S., Axrorov Z.O. Moliya: Korxonalar moliyasi. Darslik. T.: Iqtisodiyot-Moliya. 2018.-268 b.

Qo'shimcha adabiyotlar	
1	Zaynalov J.R., Xusanov B.Sh., Aliyeva S.S., Ro'zibayeva N.X. va b. Moliya bozori: Darslik -T.: "Iqtisod-moliya", 2020. - 480 b.
2	Zaynalov J.R., Xodjayev E.N., Xusanov B.Sh., Ro'zibayeva N.X. va b. Investitsiya: Darslik -T.: "Iqtisod-moliya", 2020. - 316 b.
3	«Технология блокчейн: то, что движет финансовой революцией сегодня / Дон Тапскотт, Алекс Тапскотт; [пер. с англ. К. Шашковой, Е. Ряхиной]»: Эксмо; Москва; 2017
Internet-saytlar	
4	www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasining hukumat portali.
5	www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
6	www.mf.uz - O'zbekiston Respublikasi Moliya Vazirligi rasmiy sayti.
7	www.cbu.uz - O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti.
8	www.stat.uz - O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo'mitasi rasmiy sayti.
9	www.soliq.uz - O'zbekiston Respublikasi Davlat Soliq qo'mitasi rasmiy sayti.
10	www.openbudget.uz - O'zbekiston Respublikasi "Ochiq byudjet" portal
11	www.scopus.com – xalqaro ilmiy ma'lumotlar bazasi.

Talabning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a)5 baxo olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- > fanning mohiyati va mazmunini tiliq yorita olsa;
- > fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yul quymasa;
- > fan buyicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bulsa;
- > fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- > berilgan savollarga aniq va lunda javob bera olsa;
- > konspektga puxta tayyorlangan bulsa;
- > mustaqil topshiriqlarni tiliq va aniq bajargan bulsa;
- > fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni tiliq uzlashtirgan bulsa;

b)4 baxo olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- > fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yul quymasa;
- > fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bulsa;
- > fan buyicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirisida bajarsa;
- > fan buyicha berilgan savollarga gugri javob bera olsa;
- > fan buyicha konspektini puxta shakllantirgan bulsa;
- > fan buyicha mustaqil topshiriqlarni tiliq bajargan bulsa;
- > fanga tegishli konunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni uzlashtirgan bulsa.

v)3 baxo olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- > fan haqida umumiy tushunchaga ega bulsa;
 - > fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yul quyilsa;
 - > bayon qilish ravon bulmasa;
 - > fan buyicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
 - > fan buyicha matn puxta shakllantirilmagan bulsa.
- g) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baxolanishi mumkin:
- > U fan buyicha mashg'ulotlarga tayorgarlik kurilmagan bulsa;
 - > fan buyicha mashg'ulotlarga doir xech qanday tasavvurga ega bulmasa;
 - > U fan buyicha matnlarni boshqalardan kuchirib olganligi sezilib tursa;
 - > fan buyicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yul quyilgan bulsa;
 - > fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
 - > fanni bilmasa.

Agar talaba hemis tizimida baholanganda quyidagicha baholanadi.

0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho,
70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho

FAN O'QITUVCHISI TO'G'RI SID MA'LUMOT

Muallif:	Ernazarov Nuriddin Elamonovich – PhD. dotsent v.b
E-mail:	nuriddinernazarov@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, "Moliya" kafedrası
Taqrizchilar:	B.Sh.Xusanov – Toshkent Kimyo xalqaro universiteti Samarqand filiali direktori, i.f.n., dotsent N.X.Ruzibayeva – Investitsiya va innovatsiyalar kafedrası dotsent

Mazkur Sillabus institut o'quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 29 08 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ 5-09-03/8)

Mazkur Sillabus "Moliya" kafedrasining 2024 yil 26 08 dagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan maqullangan.

O'quv-uslubiy boshqarmasi boshlig'i

I.E. Shodmonov

Sirtqi bo'lim boshlig'i

F.B. Abdikarimov

Ikkinchi va kechki ta'lim bo'limi boshlig'i

R. Samandarov

Kafedra mudiri

J.R. Zaynalov

Tuzuvchi

N.E. Ernazarov